

بایسته های تفسیر قرآن کریم

اشاره:

درک مفهومی از کتاب خدا به فهم زبان آن وابسته است. قرآن کریم و روایات رسیده از معصومین (ع) در کنار عقل و اجماع، منابع شناخت در فرایند حیاتی اجتهادند. فهم معانی بلند قرآنی و تطبیق آن با موضوعات اجتماعی کاری بس دشوار و تخصصی است و دارای مراحل، مراتب و دقایق فراوانی است. این نوشتار به ارائه دیدگاه های کارشناسان و متخصصان امور فرهنگی بویژه فرهنگ دینی در این زمینه می پردازد که هم اکنون از نظر همراهان و خوانندگان گرامی می گذرد.

مفسران باید برداشته عقلانی

از قرآن کریم دست بیابند.

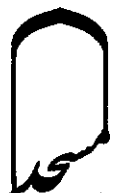
قرآن کریم کلامی فوق طاقت بشری است، بنابراین مفسران باید به کشف تشابهات قرآن روی آورده، خرافات را کناری نهاده و به برداشت عقلانی از این کتاب مقدس دست یابند. محمد مهدی فولادوند مترجم قرآن با اشاره به اهمیت برداشت عقلانی از قرآن گفت: کسانی که با قرآن آشنا هستند پس از مدتی ریاضت و تعقل و اندیشیدن به معنای این کتاب آسمانی در می یابند که قرآن دارای معنایی باطنی بوده و در پس ظاهر آن حقیقتی نهفته است، از این رو عقل را چراغ راهنمای خود قرار داده و به بررسی سبملهای عنوان شده در قرآن می پردازند. وی درباره اعجاز قرآن گفت: قرآن، کلامی فوق طاقت بشری است اگر چه خداوند در هیچ کجای این کتاب به طور مستقیم آن را معجزه ندانسته تنها مردم را به آوردن سوره ای مثل آن دعوت کرده است و به راستی کسی نمی تواند مشابه آن بیاورد. فولادوند تصریح کرد: مفسران باید در نظر داشته باشند آنچه در قرآن کریم از گذشتگان آمده و به عنوان قصص قرآنی از آنها یاد می شود، قصه نیست، بلکه روایت است، روایتی که باید گفته و بازشکافی شود. وی که از نخستین مترجمان قرآن کریم است گفت: من در سال ۱۹۴۴ وقتی پس از ۱۴ سال اقامت در پاریس و تحصیل در دانشگاه سوربن به ایران آمدم تصمیم گرفتم گل هایی از قرآن را که شامل ۲۲ سوره از این کتاب آسمانی بود را ترجمه و به چاپ برسانم. فولادوند گفت: هنوز پس از این همه سال بر این باورم که کلام خدا به زبان عربی شیرین تر و زیباتر است و بهترین ترجمه ها قادر به انتقال این همه فصاحت و بلاغت نیستند. وی از انتشار کتابی با نام ابعاد گسترده قرآن خبر داد و گفت: به محض یافتن ناشر، کتاب را به دست چاپ می سپارم چرا که انتشار آن برآورده شدن آرزوی دیرینه من در زمینه پرداختن به سبمل های قرآن است.

قرآن، کلامی
فوق طاقت بشری
است اگر چه
خداوند در هیچ
کجای این کتاب
به طور مستقیم
آن را معجزه
ندانسته تنها
مردم را به
آوردن سوره ای
مثل آن دعوت
کرده است و به
راستی کسی
نمی تواند مشابه
آن بیاورد

تعیین روش نخستین کام

برای فعالیت ارزشمند مفسران است

مفسران پیش از آغاز تفسیر باید به تبیین و توضیح مبانی روش شناسی خود پرداخته و سپس برای شرح موضوعی یا ترتیبی قرآن اقدام کنند. بهاء الدین خرمشاهی، مترجم و مفسر قرآن کریم روشن کردن مبانی و منابع تفسیری را مهمترین کار در تفسیر کلام خداوند دانست و گفت: تفسیر در عصر جدید متفاوت با دوران گذشته است

و مفسران باید پیش از ورود به تفسیر، روش خود را مشخص کرده و بر اساس قاعده و قانونی خاص به این امر مهم روی آورند. وی آیات قرآنی را نیازمند تفسیر برشمرد و افزود: اگر چه کلام خداوند، روشن ترین و شیواترین بیانهها است اما عبارات و آیات قرآنی نیازمند تفسیر هستند، چرا که خداوند به ایجاز سخن گفته و کلام او در برگیرنده استعاره، تشبیه، کنایه و دیگر صنایع ادبی است که اگر هم در عصر نزول وحی بر پیامبر (ص) آشکار بوده، با گذشت زمان، صراحت و وضوح معنایی خود را از دست داده و در پرده ابهام فرورفته است. نویسنده کتاب تفسیر و تفاسیر جدید، تفسیر را مستلزم آگاهی از علوم و رموز فراوان اعلام کرد و یادآور شد: از دیرباز دانشمندان و قرآن شناس درباره این مسئله که آیا هر کس می تواند به تفسیر قرآن بپردازد یا نه، بحث کرده اند، برخی بر آن هستند که پرداختن به تفسیر، حتی برای کسانی که عالم، ادیب و آشنا به منطق و فقه و اصول باشند جائز نیست و باید کسانی به این کار بپردازند که علاوه بر این، آشنا به احادیثی باشند که در تفسیر قرآن از قول پیامبر نقل شده و بعضی دیگر، تساهل بیشتری دارند و تنها داشتن زبان عربی و آشنایی با احادیث و قرآن را کافی می دانند. خرمشاهی تفسیر را ام العلوم قرآنی معرفی کرد و افزود: مفسر علاوه بر احاطه بر علوم قرآنی باید با بسیاری از علوم نقلی و عقلی و حدیث، فقه، کلام و منطق نیز آشنا باشد، همچنین باید در آثار مفسران سیر کرده و بدون مراجعه به آثار معتبر گذشتگان، اظهار نظر شخصی صورت نگیرد. وی به مراحل پنج گانه تکوین و تدوین تفسیر اشاره کرد و گفت: مرحله اول که تنها نقل به روایت است از علم حدیث جدا نبوده و صحابه از قول پیامبر احادیث را نقل می کردند و تابعین نیز از قول ایشان به بیان گفتار پیامبر (ص) می پرداختند، رونق این مرحله تا پایان قرن اول هجری بود. مرحله دوم نیز از ابتدای تدوین حدیث یعنی از آغاز قرن دوم هجری شروع شد اما هنوز تفسیر سوره به سوره و آیه به آیه شکل نگرفته بود. خرمشاهی با اشاره به مرحله سوم تکوین تفسیر گفت: در این مرحله تفسیر از حدیث جدا شده و علمی مستقل است. تفاسیر جامعی تألیف می شود که اوج آن تفسیر طبری است. خرمشاهی مرحله چهارم را، زمان ورود اسرائیلیات و نصرانیات به تفسیر قرآن دانست و گفت: در این مرحله، تفاسیر دیگر روایی نبوده و عقلی می شوند، احادیث غالباً بدون ذکر سلسله روایان ذکر شده و با ورود نصرانیات و اسرائیلیت دشواری های بسیار پدید می آید. این مفسر قرآن مرحله پنجم تدوین تاریخ تفسیر را گسترده ترین مرحله اعلام کرد

و افزود: این مرحله از دوره عباسی شروع شده و تا امروز ادامه دارد و مؤلفه اصلی آن، آموزش تفسیر عقلی و نقلی و تنوع علوم و مشارب فکری، فرهنگی، کلامی و علمی در حوزه تفسیر است. خرمشاهی تفسیر را به نقلی و عقلی تقسیم و تصریح کرد: در تفسیر نقلی که شاخه ای از حدیث است، مفسران و صحابه پیامبر (ص) به رأی خود میدان نمی دادند و بسیاری از تفاسیر شیعه، جزو آثار نقلی بود. اما در دوره های متأخر تفسیر عقلی رواج یافته و مفسران علاوه بر قرآن و حدیث از علوم دیگر بهره برده و تفسیر به رأی می کنند.

آشنایی با زبان قرآن از شرایط مهم مفسران است

آشنایی دقیق با زبان قرآن، امکان بهره گیری از دریای بیکران این کتاب مقدس را برای ترجمه و تفسیر صحیح ارزشمند آن فراهم می آورد. حجت الاسلام محمد نقدی، رئیس مرکز ترجمه قرآن یادآور شد: آشنایی دقیق و عمیق با زبان عربی، زمینه ای برای درک صحیح مبانی و مباحث قرآن کریم و تفسیر شایسته آن است، آشنایی با زبان قرآن امکان بهره برداری از دریای بیکران این کتاب مقدس را برای ترجمه و تفسیر فراهم می آورد. وی تفسیر قرآن به قرآن را بهترین روش اعلام کرد و گفت: در خود کلام الله نیز آمده که بعضی از آیات قرآن کریم، برخی دیگر از آیات را تفسیر می کند، برای مثال در سوره حمد از خداوند می خواهیم ما را به راه راست هدایت کند، راهی که در سوره بس توضیح داده و طریق پیروی از خداوند شمرده می شود. نقدی عقل و سنت را حامیان بسیار خوبی برای مفسر قرآنکریم عنوان و تأکید کرد: اگر چه بر اعتقاد دارم قرآن بیش از هر چیز دیگری، تفسیر کننده رایاری می کند اما این عناصر، زمینه دستیابی به این منبع عظیم و استفاده بهتر از آن را فراهم می کنند. وی تفسیر تربیتی و موضوعی را مخالف یکدیگر ندانست و گفت: قرآن به داروخانه ای می ماند که باید بدانیم دردمان چیست و داروی خاصمان کدام است، پیامبر نیز به تناسب نیاز هر کس، آیاتی از قرآن را بر او می خواند. نقدی در ادامه گفت: تفسیر موضوعی، ما را بسیار زود به اصل مطالب می رساند در حالی که تفسیر تربیتی، اطلاعاتی کلی به ما داده و ما را با همه قرآن آشنا می کند، وی محکمت قرآن را قابل تفسیر عنوان کرد و گفت: نه تنها مشابهاهات که محکمت بسیاری نیز بر ما روشن نیستند که باید به کمک قرآن تفسیر و تبیین شوند، برای مثال صراط مستقیم از محکمت است اما هر کس ممکن است تعبیر خاص خود از مسیر مستقیم را داشته باشد.

بلاغت و شیوایی

از مهمترین ویژگیهای تفسیر است

بلاغت و شیوایی از مهمترین ویژگیهای تفسیر است چرا که هدف از خواندن قرآن آشنایی با کلام خداوند متعال و تسکین آلام و دردهای روحی است. مجید زکی لو، مدیر کل آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم، ضمن بر شمردن روشهای متفاوت تفسیر قرآن گفت: تفسیرگران از روشهای مختلفی چون شیوه عقلی، نقلی

● **تفسیر موضوعی، ما را بسیار زود به اصل مطالب می رساند** ، که تفسیر تربیتی، اطلاعاتی کلی به ما داده و ما را با همه قرآن آشنا می کند

● به طور حتم
نظر جمعی، از
ارزش و اعتبار
بیشتری نسبت
به نظر فردی
برخوردار است و
در تفسیر آیات
نیز هر گاه چند
تن از
دانشمندان
دینی و مجتهدان
اظهار نظر کنند،
تفسیر موثق تر و
قابل قبول تر
خواهد بود

و قرآن با قرآن استفاده می کنند و هر کدام از زاویه خاص خود به این کتاب مقدس می نگرند اما آخرین روش یعنی روش قرآن با قرآن در صدر روشهای دیگر است. وی به گفته امام حسین (ع) استناد کرد و گفت: به اعتقاد بنده، روش تفسیر قرآن به قرآن کافی نیست و امام حسین (ع) نیز در روایتی نقل کرده که افراد به چهار دسته تقسیم می شوند و هر دسته بهره خاص خود را از قرآن می برند، برای نمونه عبارات برای عوام و اشارات برای خواص است، همانگونه که لطایف برای اولیا است که نه اندوهی از گذشته دارند و نه ترسی از آینده، حقایق نیز از آن انبیا است که حقیقت و بطن قرآن را درک می کنند. مدیر پژوهش و آموزش سازمان دارالقرآن الکریم گفت: همه انسانها، بالقوه می توانند مفسر قرآن باشند اما بالفعل چنین امکانی وجود ندارد، چرا که باید علم آن را به دست آورند و شرایط لازم را در نظر بگیرند. زکی لو، تفسیر موضوعی و تربیتی را هم راستا و کامل کننده یکدیگر دانست و افزود: بعضی اعتقاد دارند که قرآن کریم باید همانگونه که بر پیامبر نازل شده و مکتوب آن مورد تأیید حضرت علی (ع) قرار گرفته، تفسیر شود تا انسان را پله پله به ملاقات خدا برساند و منظور مورد نظر آفریدگار را به او منتقل کند، اما من بر این باور هستم که هر دو روش باید همراستا با یکدیگر باشند تا ما را به سر منزل مقصود هدایت کنند.

ترجمه دقیق نخستین گام

برای تفسیر صحیح قرآن کریم است

ترجمه نخستین گام در تفسیر قرآن کریم است به همین دلیل مفسران در مرحله نخست باید معنای قرآن را به درستی دریابند تا تفسیری صحیح، دقیق و ارزشمند ارائه شود. کرم خدا امینان، مترجم قرآن کریم بهره گیری از عناصر مهمی چون کتاب خدا، عقل، اجماع و سنت را در تفسیر قرآن ضروری اعلام کرد و گفت: بعضی قرآن را با قرآن تفسیر می کنند در حالی که این روش، به تنهایی پاسخگو نیست و نیاز قرآن پژوه به منابع دیگر را بر طرف نمی کند، زیرا بعضی آیات تنها یک بار در قرآن آمده اند و نه بیشتر و قرآن پژوهان باید به عقل، سنت و خرد و نظر جمعی متوسل شوند. وی در تعریف عقل گفت: عقل نوری است که خداوند بر دل بنده خود (به طور عام) و در قلب مؤمنان (به طور خاص) تابانده تا به کمک آن بتوانند میان خوب و بد تشخیص قائل شوند. امینان یکی دیگر از منابع تفسیر را اجماع عنوان کرد و افزود: به طور حتم نظر جمعی، از ارزش و اعتبار بیشتری نسبت به نظر فردی برخوردار است و در تفسیر آیات نیز هر گاه چند تن از دانشمندان دینی و مجتهدان اظهار نظر کنند، تفسیر موثق تر و قابل قبول تر خواهد بود. وی سنت را نیز روش حضرت رسول (ص)، معاصران و خاندان ایشان دانست و یادآور شد: مفسران اگر در قرائت کلمه ای از کلمات قرآن اختلاف داشته باشند باید به سنت رسول (ص) مراجعه کنند و نظر ایشان را دریابند. امینان دانستن نزول آیات را لازمه تفسیر موضوعی برشمرد و اظهار داشت: اینکه هر آیه چه زمان و در چه موقعیتی بر پیامبر نازل شده و در مورد چه موضوعی است، مفسیر را در تفسیر موضوعی بسیار کمک می کند، هر چند مفسران برای آنکه به تفسیر تخصصی

کلام خداوند بپردازند باید با فلسفه و علم کلام نیز آشنا باشند.

تفسیرهای امروز

باید در جذب جوانان مؤثر باشند

روشهای متفاوتی برای تفسیر قرآن کریم وجود دارد که در این میان مهمترین نکته، برخورداری از شیوایی و گیرایی است تا جوانان امروز نیز به بهره گیری از تفاسیر قرآن کریم و استفاده از آموزه های این کتاب الهی در زندگی فردی و اجتماعی، تشویق و ترغیب شوند. حجت الاسلام دکتر محمد علی ایازی، یکی از فعالان قرآنی با اشاره به اهمیت علاقه مند کردن جوانان با دین گفت: مفسران قرآن کریم روشهای موضوعی و ترتیبی را در فعالیتهای خود مورد نظر دارند که به واسطه این روشها به توضیح آیات می پردازند، اما مهمترین مسئله در شرایط فعلی این است که بتوانند با تفسیر روشن، شیوا، گیرا و روان، جوانان را به بهره گیری از آن علاقه مند کنند. وی تفسیر موضوعی را بر آمده از تفسیر ترتیبی عنوان کرد و گفت: گروهی از مسلمانان در پی آن هستند تا نظر قرآن در مورد مسائل مختلفی چون جایگاه زن، حقوق بشر و آزادی را بدانند، به همین دلیل به تفسیر موضوعی علاقه مند تر هستند، اما برخی نیز خواهان آشنایی با کلیت قرآن بوده و تمایل دارند به روش ترتیبی آیات خداوند را دنبال کنند، هر چند تفسیر موضوعی از دل تفسیر ترتیبی می گذرد. حجت الاسلام ایازی در ادامه یادآور شد: هر کدام از این تفاسیر، جایگاه خاص خود را داشته و هیچ کدام ما را از دیگری بی نیاز نمی کند و وجود هر دو گونه ضروری، سازنده و مؤثر است. وی نخستین و طبیعی ترین روش تفسیر را، شرح قرآن با قرآن معرفی کرد و افزود: حتی زمانی که می خواهیم درباره شخصی به فضاوت بنشینیم ابتدا به سراغ سخنان و آثار او رفته و بعد به منابع دیگر مراجعه می کنیم، در مورد تفسیر قرآن نیز چنین است، ابتدا کتاب خدا را ملاک قرار می دهیم، سپس به عقل، سنت و منابع دیگر مراجعه می کنیم. ایازی گفت: هر کس می تواند برداشت خاص خود را از قرآن داشته باشد اما برای درک قرآن نیازمند فهم دینی هستیم و اینجاست که وجود مفسران با دیدگاههای متفاوت ضروری به نظر می رسد.

مفسران قرآن نباید

از مسیر اصلی آیات الهی منحرف شوند

مفسران و اشخاصی که با قرآن و معارف قرآنی آشنا و در این زمینه صاحب نظر هستند با تعیین الگو و روشی روشن و مشخص می توانند به توضیح و تبیین آیات الهی بپردازند بدون آنکه از مسیر اصلی منحرف و دچار لغزش شوند. مسعود انصاری مترجم و مفسر قرآن با اشاره به لحاظ گرفتن روشها و معیارهای تفسیر قرآن، تفسیر موضوعی قرآن را بهترین روش معرفی کرد و افزود: دیگر دوره تفسیر ترتیبی گذاشته و مخاطب قرن ۲۱، فرصت کمی برای مراجعه به متون مختلف از جمله قرآن در اختیار دارد و دسته بندی موضوع قرآن، امکان استفاده بیشتری را برای او فراهم می کند. انصاری ماندگاری این کتاب مقدس را در تفسیر پذیری آن بر شمرد و اظهار

داشت: هر کس می تواند برداشت خاص خود را از آیات و مفاهیم قرآنی داشته باشد و بر اساس آن برداشت به تفسیر قرآن بپردازد، اگر چه من بر این باورم که زمان کارهای فردی گذشته و باید به صورت جمعی، کلام خداوند را در قالب موضوعی دسته بندی و تفسیر کرد. انصاری با اشاره به جنبه های مثبت تفسیر قرآن با قرآن گفت: تناسبی زیبا بین آیات الهی وجود دارد و به خوبی می توان قرآن را با قرآن تفسیر کرد اما به هر حال این کتاب یک متن زبانی است و برای فهم آن به لغت، حدیث و شناخت فرهنگی که قرآن در آن نازل شده نیازمندیم. وی قرآن را بر خوردار از ظرفیتهای بسیار بالا در هر زمینه بر شمرد و افزود: قرآن در اعصار مختلف با مخاطب های گوناگون ارتباط برقرار می کند و هر کس مطابق با ذهنیت خود می تواند بهره مورد نظر را از آن ببرد.

موضوعات مختلف قرآن

به صورت مستقل قابل پرداخت هستند

به رغم اینکه اساس و جوهره تفسیر، از زمان پیامبر (ص) تاکنون بر اساس تفسیر ترتیبی بوده است، اما می توان موضوعات مختلف را از یکدیگر تفکیک و به صورت مستقل به بحث درباره آنها پرداخت. قاسم پور حسن معاون آموزشی دانشکده علوم قرآنی تهران با اشاره به اینکه مفسر المیزان نیز روشهای تفسیری چون تفسیر ادبی و عرفانی را تحمیلی و نه اصولی و منطقی می داند، گفت: علامه طباطبایی شکل گیری تفاسیر بر اساس علل بیرونی را رد کرده و آن را تحمیل به قرآن می داند و بر این باور است که بهترین الگو برای شرح و توضیح کلام خداوند، تفسیر قرآن با قرآن است که ریشه در اندیشه پیامبر (ص) و امامان دارد. وی با اشاره به آیه ۱۷ سوره رعد گفت: در این آیه، اصل قرآن به بارانی تشبیه شده که هر کس به اندازه ظرفیت خود از آن بهره می برد و این به تفاسیر مختلفی که بر اساس کلام الله شکل گرفته تأکید نمی کند و ارتباطی با آن نمی یابد. معاون آموزشی دانشکده علوم قرآنی تهران ادامه سخنان خود افزود: برای مثال، آیات بسیاری به توحید، برابری حقوق زن و مرد و معجزه اشاره کرده اند که خوب است منظم شده و در یک ردیف موضوعی قرار گیرند. پور حسن علت مخالفت بعضی مفسران با روش موضوعی را به هم ریختن ترتیب آیات ذکر کرد و گفت: امروزه شیوه آموزش به دانشجویان اقتضا می کند آیاتی که در مورد یک موضوع واحد هستند، کنار یکدیگر بیایند، هر چند بعضی فکر می کنند تفسیر موضوعی، مبتنی بر علم نبوده و بیشتر ذوقی است.

مفسر باید خود را

به دریای بیکران قرآن بسپارد

مفسر تفسیر کوثر گفت: بسیاری با تفسیر به رأی و انطباق آیات با عقاید پیش ساخته خود به سراغ تاویل و تفسیر آیات می روند، در حالی که مفسر باید سر سپرده قرآن باشد و خود را به دریای بیکران آن بسپارد. یعقوب جعفری، مفسر تفسیر کوثر در مورد این اثر ۱۰ جلدی گفت: بعضی مفسران به تفسیرهایی از جمله نقلی، عقلی و

عرفانی پرداخته و یا از روش موضوعی استفاده می کنند، اما در تفسیر کوثر، به طرح جامع مسائل به روش تربیتی و انطباق آن با شرایط امروز پرداخته شده و شرایط مخاطبان که بیشتر طلبه ها و دانشجویان هستند را در نظر گرفته ایم. جعفری به استفاده از تفاسیر شیعی و سنی اشاره کرد و گفت: بعد از بهره گرفتن از تفاسیر مختلف، خود به تأمل و تدبر در آیات پرداخته و به تحلیل و تجزیه آن بر طبق دانش و درک خود روی آورده ام. وی تفسیر قرآن را نهایت ناپذیر بر شمرد و افزود: هر کس به اندازه درک و بینش خود با قرآن و مفاهیم بلند مندرج در آن ارتباط برقرار می کند در خود کلام خداوند تشبیه بسیار زیبایی آمده مبنی بر این که وقتی باران می بارد هر کس به اندازه ظرف خود از آن بهره می برد و این به معنی تفسیر به رای نیست. جعفری با اشاره به پرهیز از مطالب اضافی و بی تأثیر در فهم آیات قرآن در تفسیر خود گفت: ضمن دوری از خطابه و بیان مسائل غیر ضروری در بعضی آیات که بحث بیشتری را می طلبد به توضیحات مستقل و جدای از متن پرداخته و به طور مستدل آنها را شرح کرده ام. وی به لزوم تفسیرهای متفاوت از قرآن اشاره کرد و گفت: وقتی قرآن هفت بطن دارد و هر بطن هفت بطن دیگر، هر کس می تواند مطابق رأی و اندیشه خود به تفسیر آیات الهی پرداخته و این وجود تفاسیر مختلف را توجیه می کند. جعفری در یادآور شد: تاکنون ۶ جلد از تفسیر کوثر، شامل ۱۷ جزء منتشر شده، در حال حاضر نیز تفسیر جزء ۱۸ قرآن و انتشار جلد هفتم تفسیر می شود.

موضوعات مختلف قرآن

به صورت مستقل قابل پرداخت هستند

به رغم اینکه اساس و جوهره تفسیر، از زمان پیامبر (ص) تاکنون بر اساس تفسیر ترتیبی بوده است، اما می توان موضوعات مختلف را از یکدیگر تفکیک و به صورت مستقل به بحث درباره آنها پرداخت. قاسم پور حسن معاون آموزشی دانشکده علوم قرآنی تهران با اشاره به اینکه مفسر المیزان نیز روشهای تفسیری چون تفسیر ادبی و عرفانی را تحمیلی و نه اصولی و منطقی می داند، گفت: علامه طباطبایی شکل گیری تفاسیر بر اساس علل بیرونی را رد کرده و آن را تحمیل به قرآن می داند و بر این باور است که بهترین الگو برای شرح و توضیح کلام خداوند، تفسیر قرآن با قرآن است که ریشه در اندیشه پیامبر (ص) و امامان دارد. وی با اشاره به آیه ۱۷ سوره رعد گفت: در این آیه، اصل قرآن به بارانی تشبیه شده که هر کس به اندازه ظرفیت خود از آن بهره می برد و این به تفاسیر مختلفی که بر اساس کلام الله شکل گرفته تأکید نمی کند و ارتباطی با آن نمی یابد. معاون آموزشی دانشکده علوم قرآنی تهران ادامه سخنان خود افزود: برای مثال، آیات بسیاری به توحید، برابری حقوق زن و مرد و معجزه اشاره کرده اند که خوب است منظم شده و در یک ردیف موضوعی قرار گیرند. پور حسن علت مخالفت بعضی مفسران با روش موضوعی را به هم ریختن ترتیب آیات ذکر کرد و گفت: امروزه شیوه آموزش به دانشجویان اقتضا می کند آیاتی که در مورد یک موضوع واحد هستند، کنار یکدیگر بیایند، هر چند بعضی فکر می کنند تفسیر موضوعی، مبتنی بر علم نبوده و بیشتر ذوقی است.

● امروزه شیوه آموزش به دانشجویان اقتضا می کند آیاتی که در مورد یک موضوع واحد هستند، کنار یکدیگر بیایند، هر چند بعضی فکر می کنند تفسیر موضوعی، مبتنی بر علم نبوده و بیشتر ذوقی است

